

საქართველოს უზენაესი სასამართლო

გ ა ნ ჩ ი ნ ე ბ ა

საქართველოს სახელით

საქმე №ას-1107-1027-2017
2018 წელი

23 თებერვალი,

№ას-1107-1027-2017 თ-----ი

ქ.თბილისი

სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა:

ბესარიონ ალავიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი)
მოსამართლეები:

ეკატერინე გასიტაშვილი, ზურაბ ძლიერიშვილი

საქმის განხილვის ფორმა – ზეპირი მოსმენის გარეშე

კასატორი – სსიპ შემოსავლების სამსახური (მოპასუხე)

მოწინააღმდეგე მხარე – ი----- თ-----ი (მოსარჩელე)

თავდაპირველი თანამოპასუხე _ შპს „S-----I-ს“ დირექტორი კ----- ს--
-----ი

გასაჩივრებული განჩინება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს
სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 1 აგვისტოს განჩინება

კასატორის მოთხოვნა – გასაჩივრებული განჩინების, ასევე პირველი
ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი
გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა

დავის საგანი – მოძრავი ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლება,
საკუთრების უფლების მოსარჩელის სახელზე რეგისტრაცია

აღწერილობითი ნაწილი:

1. მოსარჩელის მოთხოვნა და სარჩელის ფაქტობრივი საფუძვლები:

1.1. ი-----თ-----მა (შემდგომში – მოსარჩელე, მოწინააღმდეგე მხარე ან მფლობელი) სარჩელი აღძრა სასამართლოში შპს „S-----I-სა“ და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სსიპ შემოსავლების სამსახურის (შემდგომში – მოპასუხეები, სსიპ შემოსავლების სამსახური, ასევე წოდებული, როგორც აპელანტი, კასატორი ან კრედიტორი, ხოლო შპს „S-----I“ – თავდაპირველი თანამოპასუხე ან მოვალე) მიმართ და მოითხოვა მოვალის სახელზე რეგისტრირებული ავტომანქანა „ოპელ ასტრა G-ს“ (სახელმწიფო ნომერი J----- საიდენტიფიკაციო ნომერი: WOLOTGF35X2143015, ძრავის ნომერი: 1598 (1,6), შემდგომში – დავის საგანი) ყადაღისაგან გათავისუფლება და მოსარჩელის სახელზე რეგისტრაცია.

1.2. სარჩელი ემყარება შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს: 2014 წლის 10 ივნისს მოსარჩელესა და მოვალეს შორის გაფორმდა ურთიერთშეთანხმება, რომლის შესაბამისადაც მოსარჩელემ თავდაპირველი თანამოპასუხისაგან მიიღო საზოგადოების სახელზე რეგისტრირებული სადავო ავტომანქანა ქირით, საბოლოო შესყიდვის უფლებით. ხელშეკრულების საგნის საბოლოო შესყიდვის ფასი განისაზღვრა 3 500 აშშ დოლარით, საიდანაც 1 700 აშშ დოლარი გადახდილია შეთანხმებაზე ხელმოწერის დროს, 620 აშშ დოლარი – 2014 წლის ივლისში, აგვისტოსა და სექტემბერში თანხის ანგარიშზე შეტანის გზით, ხოლო დარჩენილი თანხა მოსარჩელემ გადაიხადა 2014 წლის ნოემბერში, შესაბამისად, მას 2014 წლის 10 ივნისს კანონიერ მფლობელობაში გადაეცა დავის საგანი და მას ფლობდა მანამ, ვიდრე საპატრულო პოლიციამ არ ჩამოართვა იგი. ნივთის ფლობის ფაქტს ადასტურებს მოსარჩელის მიმართ გამოწერილი ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ოქმები, რომელთა თარიღები მითითებულია საპატრულო პოლიციის 2016 წლის 7 ნოემბრის წერილში. მოსარჩელის განმარტებით, მას ეჭვი არასოდეს შეჰპარვია იმაში, რომ დავის საგანზე შეეძლო მესამე პირს განეცხადებინა პრეტენზია ან არსებობდა ნივთზე რაიმე შეზღუდვა, თავდაპირველი თანამოპასუხის მიერ თანხის მიღებისას არასოდეს გაცხადებულა ნივთის ნაკლი, თუმცა საზოგადოების დირექტორი არ გაჰყვა მოსარჩელეს ნივთის გადასაფორმებლად. ნივთის ჩამორთმევისას მოსარჩელეს განემარტა, რომ მოვალეს გააჩნდა ვალდებულება, რეგისტრირებული იყო მოვალეთა რეესტრში და ნივთს ედო ყადაღა.

2. მოპასუხეების პოზიცია:

2.1. კრედიტორმა სარჩელი არ ცნო და მოთხოვნის განხორციელების გამომრიცხველი შესაგებლით აღნიშნა, რომ მოსარჩელის მიერ წარდგენილი ხელშეკრულება არ წარმოადგენს საკმარის მტკიცებულებას ქონებაზე საკუთრების უფლების რეგისტრაციისათვის, „საავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონის 9¹ მუხლის თანახმად, დავის საგანი რეგისტრირებულია მოვალის სახელზე, შესაბამისად, მოვალესა და მოსარჩელეს შორის გაფორმებული ხელშეკრულება ბათილია, ამასთანავე, არ არის წარმოდგენილი გამყიდველის ანგარიშზე თანხის გადახდის დამადასტურებელი დოკუმენტები, ასევე, მიღება-ჩაბარების აქტი, რაც შეეხება რეგისტრირებულ მონაცემებს, ავტომობილი დატვირთულია გირავნობით. გარდა ამისა, სარჩელი უსაფუძვლოა ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების მოთხოვნის ნაწილშიც, რადგანაც მოვალეს სახელმწიფო ბიუჯეტის მიმართ ერიცხება დავალიანება 34 125 ლარის ოდენობით და შემოსავლების სამსახურის მიერ სადავო ნივთზე გავრცელებულია გირავნობა, ხოლო „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-40 მუხლის კონტექსტში მოსარჩელე ვერ ამტკიცებს ქონებაზე საკუთრების უფლებას;

2.2. მოვალეს სარჩელის წინააღმდეგ შესაგებელი არ წარუდგენია და არც სასამართლო სხდომაზე გამოცხადებულა.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 5 აპრილის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა, დავის საგანი გათავისუფლდა ყადაღისაგან და აღირიცხა მოსარჩელის საკუთრებად.

4. აპელანტის მოთხოვნა:

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა კრედიტორმა, მისი გაუქმება და სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

5. გასაჩივრებული განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 1 აგვისტოს განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად.

6. კასატორის მოთხოვნა:

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა აპელანტმა, მოითხოვა მისი, ასევე, პირველი ინსტანციის

სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ იგი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, უნდა გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 1 აგვისტოს განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს შემდეგი გარემოებების გამო:

1. გასაჩივრებული განჩინების გაუქმებისა და საქმის იმავე სასამართლოსათვის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების ფაქტობრივი და სამართლებრივი დასაბუთება:

1.1. საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანს წარმოადგენს მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების წარმოშობისა და ამ ნივთის ყადაღისაგან გათავისუფლების კანონიერება. ვიდრე პალატა საკასაციო პრეტენზიათა დასაბუთებულობას შეამოწმებდეს, ყურადღებას საკასაციო სამართალწარმოების რამდენიმე მნიშვნელოვან დეტალზე გაამახვილებს:

1.1.1. საკასაციო წესით მართლმსაჯულების განხორციელებისას გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერება მოწმდება ორი ძირითადი მიმართულებით, კერძოდ: სასამართლო უპირველესად ამოწმებს, სახეზე ხომ არ არის გადაწყვეტილების გაუქმების აბსოლუტური საფუძვლები, რომლებიც მოცემულია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლში, ხოლო, ამ საკითხის უარყოფითად გადაწყვეტის შემთხვევაში, შეფასებას ექვემდებარება კასატორის პრეტენზიების დასაბუთებულობა, ამ გარემოებათა ჩამონათვალი კი, რეგლამენტირებულია ამავე კოდექსის 393-ე მუხლში.

1.1.2. განსახილველ შემთხვევაში, პალატა თვლის, რომ არსებობს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული წინაპირობა, კერძოდ, სასამართლომ საქმე განიხილა ერთ-ერთი მხარის დაუსწრებლად, რომელსაც არ მიუღია შეტყობინება კანონით დადგენილი წესით ან მისი კანონიერი წარმომადგენლის გარეშე, თუ ასეთი წარმომადგენლობა კანონით იყო გათვალისწინებული, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ასეთი კანონიერი წარმომადგენელი ცნობს სასამართლო პროცესის წარმართვის მართლზომიერებას. ამ

თვალსაზრისით სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ მოსარჩელე პრეტენზიას აცხადებს შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოების სახელზე რეგისტრირებულ ნივთზე და მიიჩნევს, რომ მან ამ საზოგადოებასთან დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე მოიპოვა ნივთზე საკუთრების უფლება. საკუთრების წარმოშობამდე ნივთზე რეგისტრირებული უფლება არ გაუქმებულა და იგი სსიპ შემოსავლების სამსახურმა არასწორად დააყადაღა. როგორც სარჩელით, ისე – მოსამზადებელ სხდომაზე (იხ. 24.03.2017წ. ოქმი, 15:20:01 სთ) მოსარჩელემ დააზუსტა მოპასუხეთა წრე და თანამოპასუხედ მითითებულ იქნა შპს „S-----I“, აღნიშნული ქმედება პროცესუალური თვალსაზრისითაც ლოგიკურია, რამდენადაც წინამდებარე სარჩელზე ის წარმოადგენს სათანადო მხარეს, როგორც საკუთრების მოპოვების, ისე – ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების ნაწილში (დაწვრილებით პალატა იმსჯელებს ქვემოთ). საქმის მასალებით ირკვევა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს შესაბამისი მოხელის მიერ მოპასუხე შპს „S-----I-სათვის“ ჩაბარების მიზნით, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 184-ე მუხლის შესაბამისად, მოსარჩელეს გადაეცა საქმის მასალები, თუმცა ამ უკანასკნელისათვის ჩაბარება ვერ იქნა უზრუნველყოფილი და მოსარჩელემ სასამართლოს წინაშე იშუამდგომლა საჯარო შეტყობინების განხორციელების თაობაზე. საქალაქო სასამართლომ ისე, რომ შეტყობინების სხვა რომელიმე ფორმის გამოყენება არც კი უცდია, ისარგებლა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 78-ე მუხლით და 2017 წლის 13 იანვარს გამოიტანა განჩინება საჯარო შეტყობინების შესახებ. უწყების ჩაუბარებლობის გამო სასამართლოს ასევე არ უხელმძღვანელია ამავე კოდექსის 70-ე-78-ე მუხლებით, ისე გააგრძელა საქმის განხილვა და კვლავ საჯარო შეტყობინების გზით სცადა მხარის ინფორმირება ერთ-ერთი მორიგი სხდომის თაობაზე, შემაჯამებელი გადაწყვეტილების, თუნდაც ამ წესით ჩაბარების დამადასტურებელი განჩინება კი, საქმის მასალებში არ მოიპოვება. რაც შეეხება სააპელაციო სამართალწარმოების ეტაპს, სააპელაციო პალატამ სააპელაციო საჩივრის განსახილველად მიღების შესახებ თავდაპირველი თანამოპასუხის ინფორმირება შეტყობინების ორჯერ გაგზავნით სცადა და მას შემდეგ, რაც განმეორებითი გზავნილი არ ჩაბარდა ადრესატს, 2017 წლის 5 ივლისსა და 19 ივლისს გამოიტანა განჩინებები პირის საჯარო შეტყობინების გზით ინფორმირების თაობაზე. შემაჯამებელი განჩინება, მსგავსად პირველი ინსტანციის სასამართლოსა, არც სააპელაციო პალატას უცნობებია მოვალისათვის. რაც შეეხება საკასაციო სამართალწარმოებას, კომპანიის დირექტორმა თავად მომართა სასამართლოს განცხადებით, სადაც აღნიშნა, რომ მას არავითარი შეტყობინება დავის მიმდინარეობის

თაობაზე არ მიუღია, ის იმყოფებოდა საზღვარგარეთ და სასამართლოსათვის ცნობილ მისამართზე არ ცხოვრობს, მან დავალიანების ოდენობის შეტყობის მიზნით მიმართა შესაბამის სამსახურს და მას შემდეგ გახდა ცნობილი დავის არსებობა. გარდა ამისა, ნიშანდობლივია, რომ მხარე არ ეთანხმება მოსარჩელის მითითებას ნასყიდობის საფასურის გადახდისა და დავის საგნის საკუთრებაში გადაცემის თაობაზე და პრეტენზიას აცხადებს მასზე.

1.1.3. საკასაციო პალატა ამ ფაქტების მხედველობაში მიღებით იზიარებს განმცხადებლის პოზიციას, რომ ის არ ყოფილა სათანადოდ მიწვეული საქმის განხილვაზე და ყურადღებას კვლავ იმ გარემოებაზე გაამახვილებს, რომ სარჩელის საგანს მოძრავ ნივთზე საკუთრების მოპოვება და ამ ნივთის ყადაღისგან გათავისუფლება წარმოადგენს. ამ დავის მხარედ სწორედ მოვალე გვევლინება, გარდა ამისა, „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 32-ე მუხლის მე-2 პუნქტი იმპერატიულად ადგენს, რომ მოძრავი ქონების ყადაღისგან გათავისუფლების სარჩელი აღიძვრება კრედიტორისა და მოვალის მიმართ. მოცემულ შემთხვევაში, როგორც აღინიშნა, მოვალის მოძიება ვერ მოხერხდა, ასეთ შემთხვევაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 184-ე მუხლის მე-4 ნაწილი მართალია, სასამართლოს აძლევს შესაძლებლობას, გამოიტანოს განჩინება საჯარო შეტყობინების შესახებ, თუმცა, კანონის აღნიშნული დანაწესი უნდა განიმარტოს პროცესის ძირითად პრინციპებთან ერთიანობაში (სსსკ-ის მე-3-მე-4 მუხლები), რათა დავის სუბიექტებს შორის არ დაირღვეს სამართლიანი ბალანსი და პირს არ წაერთვას შესაძლებლობა, ისარგებლოს სასამართლო ხელმისაწვდომობის ფუნდამენტური უფლებებით. საკასაციო სასამართლო მოიშველიებს მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა ევროსასამართლოს პრეცედენტულ პრაქტიკას: საქმეზე „**GAKHARIA v. GEORGIA**“ (განაცხადი 30459/13) ევროსასამართლომ პირი არ ჩათვალა ინფორმირებულად იმ პირობებში, როდესაც ის საქართველოში არ ცხოვრობდა, მას არ ჩაბარდა შეტყობინება, ხოლო საქმის განმხილველმა სასამართლომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 78-ე მუხლით გათვალისწინებული ინფორმირების წესი პირის დაბარებულად მიიჩნევას გაუთანაბრა და მის მიმართ გამოიტანა დაუსწრებელი გადაწყვეტილება. ევროსასამართლომ დარღვეულად მიიჩნია ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პუნქტი და განმარტა შემდეგი: „... მხარეთა თანასწორობის პრინციპი, რომელიც სამართლიანი სასამართლოს ფართო კონცეფციის ერთ-ერთი ელემენტია, მოითხოვს თითოეული მხარისგან ჰქონდეს გონივრული შესაძლებლობა წარმოადგინოს საკუთარი საქმე

ისეთ პირობებში, რომელიც არ ჩააყენებს მას მნიშვნელოვნად არახელსაყრელ მდგომარეობაში მის მოწინააღმდეგე მხარესთან მიმართებით (იხილეთ „ნიდეროსტ-ჰუბერი შვეიცარიის წინააღმდეგ“, (Nideröst-Huber v. Switzerland), 18/02/1997, §23, გადაწყვეტილებათა და განჩინებათა კრებული 1997-I; „კრესი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (Kress v. France) [დიდი პალატა], # 39594/98, § 72, ECHR 2001-VI; „ეივონი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (Yvon v. France), #. 44962/98, § 31, ECHR 2003-V; და „გორაიზი და სხვები ესპანეთის წინააღმდეგ“ (Gorraiz Lizarraga and Others v. Spain), #. 62543/00, § 56, ECHR 2004-III). შემდგომში, სასამართლო ნახს უსვამს ეროვნული ორგანოების ვალდებულებას - უზრუნველყოს „სამართლიანი განხილვის“ მოთხოვნები თითოეულ საქმეზე (იხილეთ Dombó Beheer B.V. ნიდერლანდების წინააღმდეგ (Dombó Beheer B.V. v. the Netherlands), 27/10/1993, §33, Series A #. 274). კონვენციის მე-6 მუხლის 1-ლი პარაგრაფი არ ითვალისწინებს დოკუმენტების გაგზავნის კონკრეტულ ფორმას (იხილეთ „ბოგონოსი რუსეთის წინააღმდეგ“ (განჩინება) (Bogonos v. Russia (dec.)), # 68798/01, 05/02/2004, და „ორამსი კვიპროსის წინააღმდეგ“ (განჩინება) (Orams v. Cyprus (dec.)), # 27841/07, 10/06/2010), თუმცა სამართლიანი სასამართლოს ზოგადი კონცეფცია მოიცავს შეჯიბრებითი სამართალწარმოების ფუნდამენტურ პრინციპს (იხილეთ, რუიზ-მატეოსი ესპანეთის წინააღმდეგ (Ruiz-Mateos v. Spain), 23/06/1993, § 63, Series A # 262). ამასთან, სამართლიანი სამართალწარმოება მოითხოვს, რომ სამოქალაქო სამართალწარმოების ყველა მხარე ინფორმირებული იყოს და შესაძლებლობა ჰქონდეს, გამოთქვას მოსაზრება წარდგენილ დასკვნებსა და მტკიცებულებებზე, რათა გავლენა მოახდინოს სასამართლოს გადაწყვეტილებაზე (იხილეთ „ლობო მაჩადო პორტუგალიის წინააღმდეგ“ (Lobo Machado v. Portugal), 20/02/1996, §31, ანგარიშები 1996-I). უპირველეს ყოვლისა, აღნიშნული საკითხი გულისხმობს იმას, რომ პირი ინფორმირებული უნდა იყოს მის წინააღმდეგ მიმდინარე სამართალწარმოების შესახებ (იხილეთ „დილიპაკი და კარაკაია თურქეთის წინააღმდეგ“ (Dilipak and Karakaya v. Turkey), # 7942/05 და 24838/05, §77, 04/03/2014). თუ სასამართლო დოკუმენტები - მათ შორის სასამართლო სხდომის უწყებები არ ჩაჰბარდა მხარეს პირადად, მაშინ განმცხადებელს შეიძლება, ხელი შეეშალოს საკუთარი თავის დაცვის განხორციელებაში სამართალწარმოების პროცესში (იხილეთ „ოზგურ-კარადუმანი გერმანიის წინააღმდეგ“ (განჩინება) (Ozgur-Karaduman v. Germany (dec.)), no. 4769/02, 26/06/2007; „ვებერი გერმანიის წინააღმდეგ“ (განჩინება), (Weber v. Germany (dec.)), no. 30203/03, 02/10/2007; და „ზადოვნიკი სლოვენიის წინააღმდეგ“, (Zavodnik v. Slovenia), no. 53723/13, § 70, 21/05/2015). კონვენციის მე-6 მუხლი

მოითხოვს და საშუალებას აძლევს სახელმწიფოებს, მოაწყონ მათი სამართლებრივი სისტემები იმგვარად, რომ ხელი შეეწყოს სწრაფ და ეფექტურ სამართალწარმოებებს, მათ შორის, დაუსწრებელი გადაწყვეტილებების მიღების შესაძლებლობის კუთხით (იხილეთ „აჟდაჯიჩი სლოვენის წინააღმდეგ“ (Aždajić v. Slovenia), no. 71872/12, §49, 08/10/2015, და „განკინი და სხვები რუსეთის წინააღმდეგ“ (Gankin and Others v. Russia), nos. 2430/06, 1454/08, 11670/10 და 12938/12, § 26, 31/05/2016), თუმცა აღნიშნული არ შეიძლება განხორციელდეს სხვა პროცედურული გარანტიების, განსაკუთრებით მხარეთა თანასწორობის პრინციპის ხარჯზე. საქმეში - „დილიპაკი და კარაკაია“ (Dilipak and Karakaya) მან გადაწყვიტა სისხლის სამართლის საკითხებისადმი მისი მიდგომის სულისკვეთება გადმოეტანა და დაუსწრებელი სისხლის სამართალწარმოების პროცესში განვითარებული პრინციპები მიესადაგებინა სამოქალაქო სამართალწარმოების მიმართაც. შესაბამისად, აღნიშნულ საქმეში, სასამართლო დაეყრდნო მის პრეცედენტულ სამართალს, რომლის მიხედვითაც სამართლიანობის უარყოფა დგინდება, როცა პროცესზე დაუსწრებლად მსჯავრდებულ პირს არ აქვს საშუალება, მიიღოს ბრალდების არსის ცხადი განმარტება იმ გარემოებებში, როცა არ არის დადგენილი მის მიერ სასამართლოში გამოცხადების უფლებასა და საკუთარი თავის დაცვის უფლებაზე უარის თქმა (იხილეთ „კოლოზა იტალიის წინააღმდეგ“ (Colozza v. Italy), 12/02/1985, §29, Series A no. 89; „ეინჰორნი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (განჩინება), (Einhorn v. France) (dec.), no. 71555/01, §33, ECHR 2001-XI; „კრომბახი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (Krombach v. France) no. 29731/96, §85, ECHR 2001-II; და „სეჯდოვიჩი იტალიის წინააღმდეგ“ (Sejdovic v. Italy) [დიდი პალატა], no. 56581/00, §82, ECHR 2006-II), ან, როცა იგი მიზნად ისახავს მართლმსაჯულებისგან თავის დაღწევას (იხილეთ „მედენიკა შვეიცარიის წინააღმდეგ“ (Medenica v. Switzerland), no. 20491/92, §55, ECHR 2001-VI). ამასთან, კონვენციის მე-6 მუხლის არც ფორმალური და არც შინაარსობრივი მხარე ხელს არ უშლის პირს საკუთარი თავისუფალი ნებით გამოხატულად ან ნაგულისხმევად უარი თქვას სამართლიანი სასამართლოს გარანტიებზე (იხილეთ „ჰერმი იტალიის წინააღმდეგ“ (Hermi v. Italy) [დიდი პალატა], no. 18114/02, §73, ECHR 2006-XII), თუმცა, ასეთი უარი დადგენილი უნდა იყოს ცალსახად და უზრუნველყოფილი უნდა იყოს მისი მნიშვნელობის შესაბამისი მინიმალური გარანტიებით (იხილეთ „პოიტრიმოლი საფრანგეთის წინააღმდეგ“ (Poitrimol v. France) 23/11/1993, §31, Series A no. 277-A), და არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს რაიმე მნიშვნელოვან საჯარო ინტერესს (იხილეთ, „სეჯდოვიჩი“ (Sejdovic) §86, და „დილიპაკი და კარაკაია“ (Dilipak and Karakaya), §79, აგრეთვე,

„ნაცვლიშვილი და ტოგონიძე საქართველოს წინააღმდეგ“ (Natsvlishvili and Togonidze v. Georgia), no. 9043/05, §91, ECHR 2014 (ამონარიდები)). სასამართლო კვლავ აღნიშნავს, რომ მისი ამოცანა არ არის განიხილოს შესაბამისი კანონმდებლობა და პრაქტიკა აბსტრაქტულად, არამედ, განსაზღვროს მათი გამოყენების ფორმა ან განმცხადებლისადმი მათი გავლენა არღვევდა თუ არა კონვენციას (იხილეთ „პადოვანი იტალიის წინააღმდეგ“ (Padovani v. Italy), 26/02/1993, §24, Series A no. 257-B“).

1.1.4. მოხმობილი განმარტებებიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მოპასუხე, რომლის უფლებებსაც ეხებოდა გადაწყვეტილება, არ იყო სათანადოდ მიწვეული საქმის განხილვაზე, ამასთანავე, ქვემდგომ სასამართლოებს არ გამოუყენებთ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 70-ე-78-ე მუხლებით გარანტირებული ყველა საპროცესო საშუალება მხარის ინფორმირებისათვის, რაც გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების უპირობო საფუძველია.

1.2. რაც შეეხება კასატორის პრეტენზიებს, პალატა არ იზიარებს მათ და განმარტავს, რომ დამკვიდრებული სასამართლო პრაქტიკის თანახმად, მოძრავი ნივთის შეძენის წესებს არეგულირებს სამოქალაქო კოდექსი და არა საჯარო სფეროს მიკუთვნებული რომელიმე კანონი ან კანონქვემდებარე აქტი (მათ შორის კასატორის მიერ მოხმობილი „საავტომობილო ტრანსპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონი). საკასაციო სასამართლომ ავტოსატრანსპორტო საშუალების ნასყიდობის სამართლებრივი ურთიერთობის განსაზღვრის მიზნით არაერთ გადაწყვეტილებაში განმარტა, რომ ამგვარი ურთიერთობის გადასაწყვეტად უნდა შემოწმდეს სამოქალაქო კოდექსის 186-ე მუხლის წინაპირობები, რომლითაც დადგენილია, რომ საკუთრების გადასაცემად აუცილებელია, მესაკუთრემ ნამდვილი უფლების საფუძველზე გადასცეს შემძენს ნივთი. ნორმის მე-2 ნაწილით კანონმდებელი ამომწურავად ადგენს შემთხვევებს, საკუთრების გადაცემის იურიდიული შედეგის დადგომისათვის თუ რა განიხილება ნივთის გადაცემად, ასეთად კი, მიჩნეულია შემდეგი: შემძენისათვის ნივთის ჩაბარება პირდაპირ მფლობელობაში; არაპირდაპირი მფლობელობის გადაცემა ხელშეკრულებით, რომლის დროსაც წინა მესაკუთრე შეიძლება დარჩეს პირდაპირ მფლობელად; მესაკუთრის მიერ შემძენისათვის მესამე პირისაგან მფლობელობის მოთხოვნის უფლების მინიჭება. საკუთრების უფლების წარმოშობის საფუძვლები ამომწურავადაა დადგენილი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსით, რომელიც ერთმანეთისაგან განასხვავებს მოძრავ და უძრავ ნივთებზე საკუთრების შეძენის სამართლებრივ რეჟიმს. ამავე კოდექსის 186-ე-197-ე მუხლებით განსაზღვრულია რა მოძრავ ნივთებზე საკუთრების შეძენის

საფუძვლები, ეს წესები თანაბრად ვრცელდება ყველა მოძრავ ნივთზე და იგი არ ადგენს მოძრავ ნივთზე საკუთრების შესაძენად სავალდებულო რეგისტრაციას **(მრავალთა შორის იხ. სუსგ-ები: №ას-914-954-2011, 27 ოქტომბერი 2011 წელი; №ას-658-625-2014, 5 დეკემბერი, 2014 წელი)**. გარდა ამისა, საკასაციო პალატის მიერ დადგენილია ერთგვაროვანი პრაქტიკა ასევე მოძრავი ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების შესახებ სარჩელებზე და ამ დავებში სასამართლოს მიდგომა შემდეგია: „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-40 მუხლის პირველი პუნქტის ანალიზი ცხადყოფს, რომ ყადაღა შეიძლება დაედოს მხოლოდ მოვალის კუთვნილ მოძრავ ქონებას. ამავე კანონის 32-ე მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტების დანაწესი იცავს იმ პირთა უფლებებს, რომელთა საკუთრების ობიექტი გარკვეული ცდომილების შედეგად მიიჩნევა მოვალის ქონებად (აღსრულების საგნად). ასეთ ვითარებაში აღსრულების საგანზე უფლების მქონე მესამე პირი სარგებლობს უფლებამოსილებით, აღძრას სასამართლოში სარჩელი მოვალისა და კრედიტორის წინააღმდეგ და მოითხოვოს ქონების ყადაღისაგან განთავისუფლება. სამოქალაქო კოდექსის 158-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, ივარაუდება, რომ ნივთის მფლობელი არის მისი მესაკუთრე. ეს წესი არ მოქმედებს იმ შემთხვევაში, როცა ნივთზე საკუთრებითი ურთიერთობის ხასიათი ვლინდება საჯარო რეესტრიდან. საკუთრების პრეზუმფცია არ გამოიყენება არც ძველი მფლობელის მიმართ, თუ მან ეს ნივთი დაკარგა, მოჰპარეს ან სხვაგვარად გავიდა იგი მისი მფლობელობიდან. საკუთრების პრეზუმფცია მოქმედებს ძველი მფლობელის სასარგებლოდ მხოლოდ მისი მფლობელობის პერიოდში. აღნიშნული მუხლით გათვალისწინებული ვარაუდი (პრეზუმფცია) ასახავს იმ შემთხვევებს, როდესაც ბრუნვის მონაწილეთათვის უცნობია მფლობელობის უკან არსებული უფლება, ხშირ შემთხვევაში უცნობია მფლობელის უფლებები, მაგრამ სამართლებრივი წესრიგი მოითხოვს, დავეყრდნოთ მფლობელის კეთილსინდისიერებას და იგი, საწინააღმდეგოს დამტკიცებამდე, ნივთის მესაკუთრედ მივიჩნიოთ **(მრავალთა შორის იხ. მაგ: სუსგ №ას-1777-1755-2011, 4 ივნისი, 2012 წელი)**.

1.3. წინამდებარე საქმის განხილვისას, კანონით გათვალისწინებული ზემოხსენებული პრეზუმფციები მოსარჩელის სასარგებლოდ შეიძლება დაშვებულ იქნას შპს „S-----I-ს“ შესაგებლის ფარგლებში, რამდენადაც ერთი მხრივ, ის სადავოდ ხდის მოსარჩელის საკუთრების უფლების წარმოშობას დავის საგანზე, ხოლო, მეორე მხრივ, საქმეში წარმოდგენილია პირობადებული საკუთრების უფლებით გაფორმებული ურთიერთშეთანხმება (სკ-ის 188-ე მუხლი), რომლის

თანახმადაც თანხის სრულად გადახდის შემდგომ წარმოეშობა საკუთრება მოსარჩელეს ქონებაზე. შეთანხმება ითვალისწინებს საფასურის ნაწილ-ნაწილ გადახდას, მათ შორის - ერთი ნაწილის ჩარიცხვას ანგარიშზე და თავად მოსარჩელეს მიუთითებს ამგვარ გარემოებებზე, თუმცა, საქმეში წარმოდგენილი არ არის განკუთვნილი მტკიცებულებები (ამ ფაქტის მტკიცება სსსკ-ის 102-ე და სკ-ის 429-ე მუხლების საფუძველზე, ეკისრება მოსარჩელეს), სარჩელზე დართული რამდენიმე საბანკო ქვითრის შინაარსიდან კი, ირკვევა, რომ თანხის მიმღები არის ლ----- ჯ-----ი, ხოლო დანიშნულებაში ზოგ შემთხვევაში მითითებულია „შეტანა სესხის დასაფარად“, ხოლო ზოგ შემთხვევაში _ „შეტანა მიმდინარე ანგარიშზე“.

1.4. საკასაციო პალატა ასევე უარყოფს კასატორის შედავებას, რომ ნასყიდობის ხელშეკრულება გაფორმებულია მოვალის მთელ ქონებაზე გირავნობის რეგისტრაციის შემდეგ, რადგანაც საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 239-ე მუხლის მე-5 ნაწილი საგადასახადო გირავნობით დატვირთული ქონების რეალიზაციას არ კრძალავს, შესაბამისად, თუკი დადგინდა ქონების განკარგვის ნამდვილობა, კრედიტორის ეს არგუმენტი სარჩელის შემაფერხებელი ვერ გახდება.

1.5. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად (საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა), საკასაციო პალატა აუქმებს გასაჩივრებულ განჩინებას და საქმეს უბრუნებს იმავე სასამართლოს ხელახლა განსახილველად, რომელმაც მხარეთა შედავების ფარგლებში უნდა დაადგინოს დავის ფაქტობრივი გარემოებები და მხოლოდ ამის შემდგომ განსაზღვროს უფლების საკითხი.

2. პროცესისი ხარჯები:

2.1. მოცემულ შემთხვევაში, ვინაიდან არსებობს გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების საფუძველი, პალატა მას მათ შორის იმ ნაწილში აუქმებს, რომლითაც მოსარჩელის სასარგებლოდ მოპასუხეს დაეკისრა სახელმწიფო ბაჟის გადახდა, თუმცა, სრულიად უსაფუძვლოდ მიიჩნევს კასატორის იმ არგუმენტს, რომ მას არ შეიძლებოდა მოგებული მხარის სასარგებლოდ პროცესის ხარჯის ანაზღაურება დაკისრებოდა, რადგანაც იგი „სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 5.1. მუხლის „უ“ ქვეპუნქტის თანახმად, ანგარიშსწორებისგან მხოლოდ ბიუჯეტის მიმართაა გათავისუფლებული, ხოლო სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის პირველი წინადადება, მის წინააღმდეგ

გადაწყვეტილების გამოტანის შემთხვევაში, ბუნებრივია არ გაათავისუფლებს მოგებული მხარისათვის ხარჯების გადახდისაგან.

2.2. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ქვედგომმა სასამართლომ შემაჯამებელი გადაწყვეტილების გამოტანისას, ასევე უნდა იხელმძღვანელოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-55-ე მუხლებით და მხარეთა შორის გაანაწილოს სასამართლო ხარჯი.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე, 55-ე, 412-ე მუხლებით და

დ ა ა დ გ ი ნ ა:

1. სსიპ შემოსავლების სამსახურის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.

2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 1 აგვისტოს განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.

3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

თავმჯდომარე

ბ. ალავიძე

მოსამართლეები:

ე. გასიტაშვილი

ზ. ძლიერიშვილი